

У КОЖНОГО з нас є своя річка дитинства. І нехай це буде великий Дніпро чи маленька Ятрань, але для тих, хто виріс на їхніх берегах, вони дорогі однаково...

Через село Онишківці бігла грайлива річечка з ніжною і трохи незвичайною назвою — Зелений Струмок. Виростали в тому селі діти, роз'їжджалися по білому світу, а пам'ять разом з дорогими обличчями батька й матері зберігала кучеряві вільхи біля прозорої води, жовті кульбаби серед соковитої трави, білих гусей на березі й де-

зер. За їхнім наказом було зруйновано капличку, зрівано кам'яний басейн для води. Потім бульдозер засипав джерело землею, а щоб люди не змогли його відкопати, то зверху накидали ще й бетонних плит. Пізніше джерело почало пробиватися трохи нижче від того місця, де було раніше, але сюди знову приїхала Данилюк з Лисуню, вони налили у воду мастила, щоб її люди не пили... Після цього джерело змерло, а річка висохла до дна...

Ми були приголомшені почуттями. Не вірилося. Але підійшли ще кілька жителів Онишківців, підтвердили розповідь Трачука. Додали, що бульдозерист і екскава-

станції «Ровенська» С. С. Цвіркун, який працював тоді біля села Онишківців:

— Я б не допустив знищення джерела, але саме тоді навчався на курсах у Києві. Адже саме це джерело біля Онишківців давало воду для рибних ставків на Зеленому Струмку. Ми страшенно мучилися після тієї біди...

Бухгалтер рибоводно-меліоративної станції «Ровенська» А. І. Черевайко додає:

— На будівництво тих ставків держава вклала 1 мільйон 300 тисяч карбованців. І коли знищили джерело, вони лишилися без води. Вони врятувати становище, довелося рити вздовж колишнього русла Зеленого Струмку глибоку каналу, щоб у ній збиралася вода для ставків...

Дізнався й про тих, хто безпосередньо давав наказ знищити джерело Святої Анни. Це — колишній голова Дубнівського райвиконкому С. П. Терещенко (нині він працює там заступником) і колишній перший секретар Дубнівського міськкому партії М. І. Гонтар, який обіймає нині посаду голови Ровенської облпрофраду.

Коли я зателефонував до С. П. Терещенка і запитав, чому було знищено джерело, то почув у відповідь:

— А ми його не знищували. Ми просто зробили над ним залізобетонне покриття. І землею засипали, щоб травицючко заросло і було красивіше.

А з якої організації було взято бульдозер і екскаватор?

— Не пам'ятаю...

Оригінально пояснив колишню ситуацію і М. І. Гонтар:

— У нас і тоді, в застійні часи, йшла мова на бюро про впорядкування джерел у районі. Але біля витоків Зеленого Струмка я ніколи не був, хоч і чув, що його називають джерелом Святої Анни. У ті часи багато чого записалося і руйнувалося...

— Чи давали ви вказівку засипати джерело?

— Не пам'ятаю...

Довго я не зміг зв'язатися по телефону з головою Березівського сільвиконкому Л. М. Данилюк. Вона то в інституті у Львові на сесії була, то їздила в обласний центр «вирішувати питання». А коли почув у трубку її голос, попросив відповіді на два запитання:

— Що змусило вас засипати джерело?

— Боротьба з релігією. Адже там збиралися не тільки наші, а й невідомі нам люди. І щоб вони не рознесли біди, вищі інстанції дали нам вказівку ліквідувати виток Зеленого Струмка.

— Скажіть, Любов Михайлівно, хто тоді лив у воду машинне масло: ви чи секретар парторганізації М. О. Лисун?

— Не пам'ятаю... Здається, обоє лили...

Повертаючись з Онишківців, я мимоволі згадував усі слова, почуті від його мешканців. Відчувалося, що після загибелі річки, яка була окрасою цього села, обміліли й людські душі... А ще спливали в пам'яті й фотографії, зроблені в сусідньому Гоцанському районі: висушена до тріщин земля, з-під якої бездумно викачали воду. Думалося і про те, що вже в 500 сіл України привозять воду автостанціями.

Звичайна вода справді стала святою...

М. ХРІЄНКО,
спецкор «Сільських вістей».

с. Онишківці
Дубнівського району
на Ровенщині.

Сільські вісті

20 травня 1989 р.

ПРИРОДА І МИ

ЯК ЗНИЩИЛИ ЗЕЛЕНИЙ СТРУМОК

ІСТОРІЯ, ЩО ТРАПИЛАСЬ У СЕЛІ ОНИШКІВЦІ
ДУБНІВСЬКОГО РАЙОНУ НА РОВЕНЩИНІ,
ГЛИБОКО РАНИЛА ЛЮДСЬКІ ДУШІ. ЦЕ БУЛО
НЕ ТІЛЬКИ НАСИЛЬСТВОМ НАД ПРИРОДОЮ,
А Й НАД ЇХНІМИ ПОЧУТТЯМИ...

рев'яний місточок... А ще — таємниче джерело під вербами, з якого народжувався Зелений Струмок. Вода в тому джерелі вибивалася з глибин землі така чиста, що на його дні було видно кожну пшчинку. Ніхто не міг без перепочинку випити склянку води — такою холодною була вона і взимку, і влітку.

Тепер, як уже здогадується читач, оте джерело знищено...

В Онишківці я потрапив разом із самодіяльним художником Олександром Лавориком з райцентру Гоща та прапорщиком Олександром Мущеровським, який два з половиною роки воював у Афганістані. Діставшись до колишнього витоків Зеленого Струмка, ми побачили спливаючі верби, купу бетонних плит на узгір'ї, неподалік від них — глибокий котлован, од якого вирито каналу паралельно з високим руслом колишньої річечки. А ще — під блаженним навісом з фанери виднілись ікона, кілька вишитих рушників біля неї і букетики весняних квітів...

Підійшли до літнього чоловіка, який саджав на березі колишньої річечки берези. Познайомились і запитали про джерело:

Іван Миколайович Трачук акуратно обчистив землю з лопати, витер чоло і сказав:

— Святим воно було, чезре те й знищили...

І пояснив далі:

— Це джерело споконвіку називалося іменем Святої Анни, бо вода в ньому вважалася цілющою. Так це чині, переконувати не буду, але 7 серпня біля цього джерела збиралися люди з навколишніх сіл, щоб уклонитися йому і випити чистої, холодної води. Кажуть, що ця вода повертала здоров'я, оберегала від хвороб. Але років з п'ять тому наше районне начальство дало наказ знищити джерело. Голова Березівської сільської Ради Любов Михайлівна Данилюк і секретар парторганізації нашого колгоспу Микола Олександрович Лисун пригнали сюди екскаватор, бульдо-

торник були в чорних окулярах, а мільйонер погрожував людям: «Якщо будете багато балакати, то ми пересадимо всіх».

Невдовзі до гурту під'їхав і секретар парторганізації колгоспу імені Радянської Армії Микола Олександрович Лисун. Він ураз спохмурнів, дізнавшись, що йдеться про історію з джерелом.

— Я вже нічого не пам'ятаю... Просто я був раніше дуже войовничим атеїстом і тому так боровся з джерелом. Вся трагедія в тому, що люди зробили те джерело святим.

— А яка шкода була від нього жителям Онишківців?

— Ну як вам пояснити. До джерела в день Святої Анни приїжджали люди з різних країв, вони ніде не працювали і цим дуже негативно впливали на місцевих мешканців. Можна сказати, розкладали їх морально... Скажімо, був одного разу такий випадок. Дівчата йшли з танців повз те джерело, а на них монах двічі хрюкнув. Добре, що він тільки налякав їх. А міг би ще й напасти, зарізати чи, чого доброго, якусь ще гіршу пакость зробити...

— Хто лив мастило у воду, щоб її люди не пили? Ви чи голова сільради?

— Не пам'ятаю. Не пам'ятаю...

Після Онишківців ми разом з Олександром Лавориком заїхали до першого секретаря Дубнівського міськкому партії І. А. Будиги. Оскільки Іван Артемович працює тут недавно, то я попросив його лише допомогти розшукати тих, хто безпосередньо давав наказ знищити джерело. Секретар довго крутив диск телефона, але на тому кінці дроту чулися одні й ті ж слова: «Не пам'ятаю... Не пам'ятаю... Не пам'ятаю...»

Мені теж довелося посидіти біля редакційного телефону. Ось що сказав у нашій розмові колишній директор рибоводно-меліоративної